

AJANTASAISEN EMPIIRISEN TUTKIMUSTIEDON SEURAAMINEN LASTENSUOJELUN ARJESSA

Veera Niemi: *VTM, projektitutkija, tohtorikoulutettava, Turun yliopisto*

veevi@utu.fi

Janus vol. 30 (2) 2022, 189–200

JOHDANTO

Teoreettisen ja empiirisen tutkimustiedon soveltaminen käytännön sosiaalityössä lienee ikuisuuskyseminen. Soveltaminen alallamme, jolla työskentelyn konkretia on poikkeuksellisen herkkää, moniulotteista ja inhimillistä, on oma kysymyksensä. Olemme kuitenkin soveltamisessa niin Suomessa kuin kansainvälisesti jo pitkällä, keskustelua aiheesta on paljon ja laadukkaita julkaisujakin lukuisia (esim. Garret 2018; Healy 2014; Kolu 2019; Mäntysaari ym. 2009; Satka ym. 2016; Thorpe 2017).

Tässä puheenvuorossa tarkastelen, millä keinoin alallamme voi pysyä tietoisena ajantasaisesta teoreettisesta ja empiirisestä tieteellisestä tiedosta, jotta soveltaminen voi olla mahdollista. Tulisiko tutkimustiedon seuraamisen tapahtua itseohjautuvasti vai työnantajan tai laajemmin ammatti- ja tiedeyhteisön aloitteesta? Käytetäänkö ajan tasalla pysymiseen työ- vai vapaa-aikaa? Käytetäänkö keinoina kirjoja, artikkeleita, videoita, konferensseja, koulutuksia vai millaisia muotoja? Pystytäänkö hyödyntämään maksuttomia lähteitä? Jos ei, kuka silloin vastaa kustannuksista? Hyödynnetäänkö kotimaista vai vieraskielistä tutkimustietoa? Kerron puheenvuorossa, kuinka etsimme Keski-Uudenmaan lastensuojelun avohuollon Järvenpään toimipisteessä vuonna 2020

vastauksia näihin kysymyksiin työn arjessa, ja päädyimme kokeilemaan konkreettista työyhteisön arjen käytäntöä aiheeseen liittyen:

Oma polkuni sosiaalityön alalla on kulkenut vaihtuvien sosiaalityöntekijän sijaisuuksien ja tutkimusta avustavien tehtävien kautta muutamaksi vuodeksi yliopisto-opettajaksi ja väitöskirjatutkijaksi, ja tämän jälkeen neljäksi vuodeksi lastensuojelun avohuoltoon, ensin sosiaalityöntekijäksi ja myöhemmin esihenkilöksi. Tässä puheenvuorossa pohdin tutkimustiedon seuraamista työn arjessa esihenkilön näkökulmasta.

Vuonna 2020 työyhteisömme koostui 23 lastensuojelun avohuollon ammattilaisesta: sosiaalityöntekijät (8), erityissosiaaliohjaajat (2), ammatilliset tukihenkilöt (2), perheohjaajat (6), perhekuntoutusohjaajat (2), sihteeri (2) ja esihenkilö (1). Työntekijöiden koulustaustat olivat pääasiassa sosiaalityöntekijän tai sosionomin koulutuksia, lisäksi yksittäisiä muita. Sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärämme olivat Suomen mittakaavassa maltilliset, mutta esimerkiksi Talentian suosituksiin nähden ja käytännön työtä tuntien meilläkin aivan liian suuret: periaatteessa 30–35 asiakasta/sosiaalityöntekijä, mutta tosiasiassa jatkuvan vaihtuvuuden vuoksi vähän väliä lähemmäs 50 asiakasta/sosiaalityöntekijä. Lisäksi runsasta, kriitti-

sessä viimesijaisessa työssä välttämätöntä, työpari-, sijaistus- ja perehdytystyötä mainittu vastuuasialkaiden määrän kuvaaminen ei tavoita.

Organisaatiomuutokset, talous, juridiikka ja arkinen hallinnollinen työ vievät valtaosan esihenkilön työajasta. Oman tulkintani mukaan työntekijöiden vaihtuvuus ja suuret asiakasmäärät – ja nämä toisiinsa monin tavoin kytkeytyen – muodostivat keskeisimmän riskin asiakastyömme laadulle. Valitsin vuoden 2019 lopulla, että kokeilen nostaa vuoden 2020 omaksi tavoitteekseni työyhteisömme keskinäisen yhteisöllisyyden lisäämisen lastensuojelualan tieteellisen tiedon seuraamisessa. Ajattelin, että vaikka ylimääräinen panostus voi lyhyellä aikavälillä olla pois ”tulipalojen sammuttamiseen” käytettävästä ajasta, hieman pidemmällä aikavälillä tavoite voisi toimia erottautumisekijänä rekrytointimarkkinoilla sekä työhyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja jatkuvaa oppimista lisäävänä ja näin osaltaan vaihtuvuutta hillitsevänä tekijänä. Ehdotin työyhteisölle, että kokeilemme ottaa käyttöön arjen rakenteisiimme jalkautetun tieteellisistä artikkeleista keskustelemisen käytännön, jonka esittelen seuraavassa luvussa. Ehdotus oli osa laajempia toistuvia keskusteluja, joissa olimme yhdessä koonneet monia muitakin ehdotuksia vaihtuvuuden hillitsemiseksi ja työssä pysymisen tukemiseksi (liittyen mm. turvallisuusjärjestelyihin, työpari- ja kokouskäytäntöihin, perehdytykseen ja työhyvinvointiin). Työyhteisö vaikutti suhtautuvan ehdotukseen neutraalin uteliaasti ja kokeilu päätettiin aloittaa.

AJANKÄYTTÖ

Järjestely perustui ytimeltään siihen, että kahden viikon välein hallinnollisessa kokouksessamme vaihtuva 2-3 työntekijän ryhmä esitteli työyhteisölle lukemansa tieteellisen artikkelin ja kertoi sen herättämistä ajatuksista. Tähän alustukseen käytettiin aikaa 15 minuuttia. Tämän jälkeen keskustelimme aiheesta yhdessä 30 minuuttia.

Alustuksen keskiössä ei ollut artikkelin tai tutkimusasetelman esittely vaan se, mitä ajatuksia artikkelin tausta-osio tai tulokset olivat herättäneet suhteessa työntekijöiden sen hetkiseen asiakastyöhön ja työtilanteeseen. Erityisesti ohjattiin tuomaan alustuksessa esiin, jos artikkeli sisälsi uusia näkökulmia, tapoja sanallistaa asioita tai tilastotietoja, jotka saivat ajattelemaan konkreettisia asiakastilanteita uudesta näkökulmasta tai vaikkapa suhteuttamaan ilmiöiden yleisyyttä tai yhteyttä toisiinsa. Laajemmin olimme kiinnostuneita siitä, mikä artikkelissa oli alustajien mielestä erityisen kiinnostavaa tai millainen muu tieto aiheeseen liittyen olisi ollut hyödyksi omassa työssä. Muu työyhteisö ei lähtökohtaisesti lukenut artikkeleita vaan perusti keskustelun alustukseen. Välillä osa kuitenkin halusi keskustelun perusteella perehtyä tekstiin jälkikäteen, jos työtilanne sillä hetkellä oman arvion mukaan tämän lisätyöajankäytön salli.

Koska työyhteisöön kuului 23 työntekijää ja lomakausina hallinnolliset kokoukset olivat tauolla, oma alustusvuoro osui kohdalle 1-2 kertaa vuoden aikana. Sovimme, että alustusvuorossa olevat työntekijät käyttävät alustamisen valmisteluun yhteensä kukin noin

tunnin työaika, sisältäen artikkelin valitsemisen, sen lukemisen ja lyhyen pienryhmän sisäisen keskustelun siitä, mitä alustuksessa aiotaan suurin piirtein sanoa. Yhteensä alustusten valmisteluun ja alustamiseen kului siis työvuoden aikana työaika 1h 15 min – 2h 30 min per työntekijä ja alustusten seuraamiseen ja niistä keskusteluun 23 x 45 min eli 17h 15 min per työntekijä, yhteensä siis noin 2,5 työpäivää/vuosi/työntekijä.

Sovimme, että alustukset perustuvat puheeseen, ei visuaalisiin muistiinpanoihin, ja näin ollen oli suositeltavaa osallistua hallinnollisiin kokouksiin työtietokoneen sijaan työkännykän teams-sovelluksella, kuulokkeet korvilla, toimiston tai etätyöpisteen lähiuonnossa kävellen. Moni mainitsi kokevansa ulkona kävelyn ja keskusteluun käytetyn ajan olevan panos työssä jaksamiseen, ammatilliseen kehittymiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Samoin osa tässä yhteydessä käydystä reflektiokeskustelusta vähensi aikaa, joka olisi muuten käytetty yksin, pienemmissä ryhmissä tai viikkotiimeissä asiakastilanteiden reflektointiin. Tämä siitä huolimatta, että koko työyhteisön kesken asiakkaista ja ilmiöistä puhuttiin aina vain yleisellä tasolla ja anonymisoidusti, erityisesti jos osallistui keskusteluun luonnossa kuulokkeiden kanssa. Kuulin yksittäisiä kommentteja, joissa esimerkiksi perheohjaaja oli ehdottanut haastavassa elämäntilanteessa olevan yhteisen asiakasperheen sosiaalityöntekijälle vaihtamista samaan ryhmään ja he olivat sopineet, että lukevat yhdessä juuri tähän erityisaiheeseen liittyvän artikkelin.

Esihenkilönä pyrin siihen, ettei käytäntö veisi minulta pitkällä aikavälillä työaika enempää kuin työntekijöiltä. Alkuvaiheessa tein kuitenkin kynnystä madaltaakseni kokeilevia esivalmisteluja työntekijöiden puolesta. Etsin aluksi 13 esimerkkiartikkelia, joista sai halutessaan valita mieleisen alustustaan varten, ellei halunnut itse käyttää aikaa etsimiseen. Kokosin Teamsiin taulukon (ks. liite), jossa mainittiin artikkeleista nimi, lehti tai artikkelikokoelma, maa ja muutamalla sanalla tutkimusasetelma (tutkimuskysymykset, aineisto ja metodologia). Käytimme pelkkiä open access -artikkeleita, joten perässä oli myös linkki.

ARTIKKELIEN SAAVUTETTAVUUS

Open access -kysymys on käytännön työelämän tieteellisen tiedon soveltamisessa erittäin keskeinen. Sekä käytännön sosiaalityön että yliopiston monenlaisissa työsuhteissa olleena koen, että tätä ei aina varsinkaan yliopistolla käytännössä aivan hahmoteta. Minulla ei ollut kuntayhtymän esihenkilönä käytettävissä minkään yliopiston kirjaston palveluja. En voinut tehdä hakuja artikkelitietokannoista (pl. Google Scholar) vaan jouduin valitsemaan haluamani lehdet ja käymään niiden omilta verkkosivuilta arkistoja läpi. Yliopistojen tarjoamien käyttöoikeuksien kautta erittäin suuri osa alan tieteellisistä lehdistä on kokonaan luettavissa opiskelijoille ja henkilökunnalle. Ilman näitä käyttöoikeuksia pääsin itse lukemaan useimmista lehdistä vain 0-2 lehdien määräämää artikkelia per julkaistu numero.

Valitsin lehdeksi ne alamme keskeiset suomalaiset ja kansainväliset lehdet, joiden lukemisesta koin itse hyötyneni eniten aiemmassa yliopistotyössäni: suomenkieliset Janus, Yhteiskuntapolitiikka ja Nuorisotutkimus (mutta viimeksi mainittu ei tarjonnut yhtään open access -artikkelia) ja englanninkieliset Nordic Social Work Research, European Journal of Social Work, British Journal of Social Work, Child Abuse & Neglect ja Social Service Review. Lisäksi muistin, että edellisillä Sosiaalityön tutkimuksen päivillä oli mainostettu, että Sosiaalityön vuosikirja 2020 (Sosiaalityön käänneet) oli ensimmäinen kokonaan vapaasti elektronisesti luettavissa oleva vuosikirjamme. Valitsin mukaan myös sen.

Aloitin lehtien uusimmista numeroista ja lähdin käymään kunkin lehden elektronista arkistoa läpi lukien jokaisesta open access -artikkelista otsikon ja tarvittaessa abstraktin. Janus ja Yhteiskuntapolitiikka olivat ainoat kokonaan open access -julkaisut. Hyväksyin artikkelin mukaan, jos arvioin sen käsittelevän aihetta, joka oli aidosti lastensuojelun käytännön työssä relevantti. Yhtä lukuun ottamatta lehtien fokus ei ollut lapset, saati lastensuojelu, joten aika harvoin numeron ainoa open access -artikkeli oli sopiva tarkoitukseen. Kävin mainitut lehdet ja yhden artikkelikokoelman läpi parin vuoden ajalta ja vain 13 artikkelia täyttivät kriteerit. Käytin tähän tehtävään aikaa yhden pitkän illan, jonka vastineeksi merkitsin kalenteriini ylimääräisen ylityön tasoittavan vapaapäivän.

Jaoin työntekijät itse, tarkoituksellisesti ammattiryhmärajat ylittäen, 2-3 hengen ryhmiin ja määräsin alustusten

pidon päivämäärät. Keskustelimme yhdessä siitä, että on hyväksyttävää ja ymmärrettävää vaihtaa päiviä työntekijöiden kesken tai kieltäytyä alustamisesta ylipäänsä tai juuri alustusajankohtaan osuvan vaikean työtilanteen vuoksi. Peruuntumisesta ilmoitettiin minulle ja pyrin tuuraamaan joko koko ryhmää tai yksittäistä henkilöä. Muutama työntekijä kieltäytyi alustamisesta yleisesti, mutta hekin osallistuivat aktiivisesti keskusteluihin muiden alustuksista. Näiden osalta tein muutoksia ryhmiin ja päiviin. Työtilanteeseen liittyviä viime hetken peruuntumisia tuli hyvin vähän. Yhden korvaavan alustuksen pidin tällaisessa tilanteessa itse.

KESKUSTELUJEN SISÄLTÖ

Tarkastelen seuraavaksi esimerkkejä keskustelunaiheista, joita artikkelit työyhteisössämme herättivät.

Perheoikeudellisten yksikköjen olosuhdeselvityksiä (n = 56) laadullisesti analysoinut artikkeli (Kääriäinen 2019) toi uutta virtaa toistuviin keskusteluihimme kirjaamisesta. Artikkelin aiheena oli lapsen kuulemisen kirjaaminen. Alustajat valitsivat näyttää meille kaksi aineistokatkelmaa, joissa tuli havainnollisesti esiin erilaisia painotuksia liittyen työntekijän havaintojen ja sanatarkan kirjaamisen myönteisiin ja kielteisiin puoliin. Tämä aihe oli keskusteluttanut työyhteisön arjessa yhdessä kirja- tessa ja toisten tekstejä lukiessa usein jo aiemmin, ja alustus toi uusia sanamuotoja asiasta puhumiseen. Aineistokatkelmiin ja tässä yhteydessä yhteisesti käymääme keskusteluun kuulin ihmisten viittaavan eri yhteydessä myöhemminkin. Toinen hyödyllinen

yhteiseksi viittaukseksi arkeemme jäänyt sanallistus oli ajatus siitä, että oikeudellisesti käyttökelpoiseen dokumenttiin pyrkiminen ja mahdollisen riidan ratkaiseminen tai lapsen asian edistäminen ovat keskenään eri asioita. Keskustelimme siitä, että ensin mainittu on ehkä työntekijälle turvallisempi, muttei aina vaikuttavin tai eettisesti kestävin tavoite.

Perheasioiden sovittelun suomalaista historiaa eritellyt artikkeli Bergman-Pyykönen, Haavisto & Karvinen-Niinikoski (2020) tarkasteli erityisesti muutoksia tavassa ymmärtää avioliitto ja avioero sekä sovittelun roolia erotilanteissa. Tässä alustus ja keskustelu paikantuivat erityisesti huomioon siitä, kuinka historiallisesti tuore sovittelun tavoite on ollut erojen ehkäisy, poiketen nykyisestä painotuksesta yhteisen vanhemmuuden tukemiseen. Alustajat pohtivat, että erityisesti lastensuojelun perhetyössä työntekijät asettuvat usein tosiasiallisesti välillä sovittelutehtävää muistuttavaan asemaan. Keskustelua heräsi siitä, että tätä sovittellevaa työtä voisi tehdä jatkossa tietoisemmin. Myös huoltoriidat ja lastensuojelun rooli niissä olivat yksi vaikeista aiheista, jotka keskusteluttivat työyhteisön arjessa jatkuvasti. Huoltoriidat eivät lähtökohtaisesti kuulu lastensuojelun työskentelyn alueeseen, mutta käytännössä näitä kiistoja on myös lastensuojelun asiakkaina olevilla perheillä ja näin osana asiakkuuksia. Vakavimmissa huoltoriidoissa lastensuojelu valitettavasti haetaan herkästi osaksi kiistaa toisen kodin olosuhteita koskevilla lastensuojeluilmoituksilla. Monet lastensuojelun työntekijät kokevat tämän aiheen, ehkä ulkopuolisille yllättäen, työn raskaimmaksi ulottuvuudeksi. Laajasti työyh-

teisöä koskevien raskaiden aiheiden äärelle pysähtyminen ja uuden tiedon omaksuminen oli arvokasta.

Myös arkinen ja vaikea osa lastensuojelutyötä ovat kysymykset perheväkivaltaepäilyistä ja tarkoituksenmukaisesta lastensuojelun toiminnasta näissä tilanteissa. Tähän liittyvässä artikkelissa (Münger & Mattsson 2020) analysoitiin laadullisesti Ruotsin lastensuojelun työntekijöiden esiarviotekstejä (n = 116), joissa epäily lapsen kokemasta perheväkivallasta ei ollut johtanut tutkintaan. Alustajat kiinnittivät huomiota siihen, että artikkelin perusteella sai vaikutelman, että Suomessa epäily perheväkivallasta johtaa selvästi herkemmin lastensuojelutarpeen selvitykseen. Keskustelussa pohdittiin konkreettista itse kunkin tasapainoilua kontrollin ja tuen sekä perheen yksityisyyden suojan ja lapsen suojelun välillä. Jaoin ajatuksia siitä, että juridinen periaate, syytön kunnes toisin todistetaan, on oikeudessa yksinkertaisempi kuin lastensuojelun todellisuudessa. Mahdolliset rikosprosessit etenevät omaa tahtiaan, mutta lastensuojelun on arvioitava tilannetta, kerättävä tietoa eri lähteistä ja tarvittaessa toimittava näistä oikeusprosesseista riippumatta. Osa työntekijöistä mainitsi keskustelussa käyttämiään työvälineitä aiheeseen liittyen, ja itsellenikin esihenkilönä tuli uutena tietona, miten vaihtelevia käytäntöjä näiden menetelmien käyttämiselle työyhteisössä oli. Tältä osin keskustelu oli konkreettisesti uutta tietoa työyhteisössämme kokoava ja hyviä käytäntöjä levittävä.

Niin ikään lastensuojelun arjessa jatkuvaa vaikeaa pohdintaa herättävä aihe ovat nuorten koulupoissaolot ja lastensuojelun rooli näissä tilanteissa. 9.

luokan oppilaiden kyselyvastauksia (n = 1058) analysoinut artikkeli (Vantaja, af Ustrin & Järvinen 2019) herätti uusia näkökulmia tähän keskusteluun. Alustajat olivat kiinnittäneet artikkelin taustaosiossa huomiota empiirisiin näyttöihin siitä, että koulunkäynnin ongelmat ovat harvoin irrallinen ongelma, vaan ne ovat selkeästi yhteydessä yksilöllisiin ja kasvuympäristön luomiin muihin riskitekijöihin. Tilanteiden monisyisyys on toki jokaiselle lastensuojelussa työskentelevälle ilmeistä. Keskustelussa pysähdyttiin pohtimaan, millaisissa tilanteissa ja millaisilla keinoilla lastensuojelu tai yhteistyökumppanit olivat käytännössä viime aikoina saaneet puututtua esimerkiksi koulu-kielteisyyteen, jaksamattomuuteen tai oikeanlaisen oppisen tuen tunnistamiseen – ja millaisissa tilanteissa tämä ei ollut onnistunut. Osa työntekijöistä korosti, kuinka esimerkiksi terveydenhuollon tai koulun vaatimukset sijoittamiselle koulunkäynnin mahdollistumiseksi ovat välillä voimakkaita, mutta lastensuojelun näkökulmasta saman perheen kodin olosuhteet, vaikkakin osaltaan heikosti rutiineja tai koulunkäyntiä tukevat, olivat silti olleet vaikeassa elämäntilanteessa monesti perustellusti nuorta kannattelevin asia. Tähän liittyvän lastensuojelun työntekijöihin kohdistuvan paineen jakaminen työyhteisössä kollektiivisesti keskustellen on tärkeää työssä jaksamisen kannalta. Toisaalta keskustelu toi esiin työyhteisön sisällä eriäviä näkemyksiä siitä, olisiko joissain tilanteissa kouluongelmiin puuttuminen tullut nähdä vahvemmin myös lastensuojelun tehtävänä.

KOKEILUN JÄLKEEN

Toteutimme tutkimustiedon seuraamista suunnitellusti koko kokeiluvuoden 2020 työtilanteiden vaihtelusta ja pandemiasta huolimatta. Siirryin itse esihenkilön tehtävästä hieman yllättäen helmikuussa 2021 muihin töihin, enkä siksi itse ole ollut enää aktiivisesti ylläpitämässä käytäntöä. Ensimmäisessä kokouksessa lähtöni jälkeen työyhteisö oli käynyt keskustelun käytännön jatkamisesta ja laajalla kannatuksella valinnut jatkaa sitä. Tilanteissa, joissa työolosuhteista annettiin pitkin vuotta 2020 eri tavoin palautetta, monet työntekijät kiittelivät käytäntöä. Esihenkilö- ja työntekijävaihdosten myötä kevään 2021 aikana järjestely ei kuitenkaan ollut yhdenjaksoisesti säilynyt, mutta työyhteisössä on sovittu, että tilanteen tasoituttua sitä pyritään jatkamaan.

Huolimatta toiveista hillitä työntekijöiden vaihtuvuutta osin tällaisella käytännöllä (lukuisten muiden toteutuneiden ja toteutumatta jääneiden toimenpiteiden lisäksi), sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus jatkui läpi kokeilun yhtä suurena kuin se oli ollut edeltävinä vuosina. Moni lähtijäkin kiitteli tätä puolta työyhteisössä, mutta perusteli työpaikan vaihtoa muilla seikoilla. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus parani samana aikana hieman. Mainostimme käytäntöä työpaikkailmoituksissa, työhaastatteluissa sekä omissa verkostoissamme. Samanaikaisesti järjestelyn aloittamisen jälkeen aloimme saada hakemuksia avoimna olleisiin virkoihin selkeästi aiempaa paremmin ja työpaikkoja kilpailuttavat hakijat alkoivat yhä useammin valita meidät tultuaan valituksi useampaan paikkaan. Nämä muutokset ja aineistot ovat toki

tutkijan näkökulmasta epäluotettavan pieniä ja useita muita muutoksia tapahtui samaan aikaan, mutta keskusteluissamme nämä kuitenkin asettuivat osaksi yhteistä tarinaamme kamppailussamme vaihtuvuutta vastaan.

Omasta näkökulmastani ehkä arvokkain anti kokeilulla oli se, että tieteellinen tieto vaikutti muuttuvan vuoden aikana hiljalleen arkisemmaksi osaksi työtämme laajemminkin. Sisäisillä Teamsin keskustelupalstoillamme osa työntekijöistä aktivoitui uusien julkaisujen vinkkaamisesta toisille ja loppupuolella useampi valitsi alustettavaksi myös itse varta vasten valittuja artikkeleita laatimani listan vaihtoehtojen sijaan. Samoin muissa keskustelutilanteissamme tiimeissä, työparien kanssa ja käytäväkeskusteluissa lisääntyi pohdinta, olisiko käsillä olevista ilmiöistä saatavilla tutkittua tietoa. Työntekijöiden aktiivisuus pysähtyä vaikeiden ilmiöiden äärelle työyhteisönä lisääntyi. Viitaukset myöhemmin uusissa yhteyksissä aiempiin yhteisiin keskusteluihin alustusten pohjalta lisäsivät tiedon ja reflektointimme kollektiivisuutta. Joku työntekijöistä kuvasi, että keskustelut olivat olleet työn ydintä, keino kääntää arjessa katsetta omasta työpöydästä laajempaan, ajassa ja paikassa, työkavereiden kokemuksiin ja tutkimustietoon. Keskustelut havahduttivat hänet niin omaan kuin kollegoiden hiljaisen tiedon runsauteen tehden ylpeäksi omasta ja tiimin työstä.

Vuoden puolivälin tienoilla työyhteisössä heräsi myös tärkeä spontaani keskustelu siitä, saattoiko tutkimustiedon seuraamisen näkyminen arjessa lisätä joidenkin työntekijöidemme painetta siitä, että niin sanottua perustyön ylit-

tävää lukemista ja seuraamista pitäisi ehtiä, haluta ja jaksaa tehdä vielä enemmän. Tämän aiheen esille nostaminen olisi mielestäni tärkeää laajemminkin. Uskon, että muissakin työyhteisöissä työntekijät saattavat kokea välillä henkilökohtaista riittämättömyyttä ajantasaisen tiedon seuraamisessa. Meillä kollektiivinen käytäntö toi tämän aiheen avoimeen keskusteluun ja saattoi toki osaltaan lisätä näitä tunteita. Samalla kollektiivisuus kuitenkin toi mahdollisuuden sanoittaa asia ja keskustella siitä yhdessä sekä toisaalta jakaa vastuuta ja toimintatapoja – ja käyttää asiaan työaika – mahdollisen yksin koetun paineen sijaan.

Minä tai tiimimme työntekijät emme ole tietoisia, että missään muualla sosiaalisyössä olisi käytössä vastaavaa käytäntöä. Yksittäisiä muutaman aktiivisen työntekijän itse ohjautuvia lukupiirejä järjestetään välillä ja joidenkin esihenkilöiden tiedän tuovan välillä tiimikokouksiin tai välittävän sähköpostilla työntekijöille yksittäisiä tiettyyn teemaan liittyviä artikkeleita tai muita tekstejä luettaviksi. Esittelin malliamme suullisesti työryhmäesityksessä Sosiaalisen tutkimuksen päivillä 2021. Tässä yhteydessä yleisöstä tuli innostuneita kommentteja, joissa pohdittiin artikkelien yhteisen lukemisen lisäämistä työssä.

Kokeilun jäljiltä kannustamme muitakin työyhteisöjä halutessaan kokeilemaan ja muotoilemaan omannäköisikseen vastaavia käytäntöjä. Koska alustusten ja keskustelujen fokuksessa on oma työ ja artikkelin siitä herättämät ajatukset, kenenkään ideasta innostuvan ei kannata jännittää sitä, vaikei tieteellinen teksti olisi itselle niin tut-

tua. Tieteellisen tiedon soveltaminen kuuluu tasapuolisesti kaikille, ja sosiaalitieteellinen tieto erityisesti kaikille sosiaalialan ammattiryhmille. Kiitämme tutkijoita alati lisääntyvästä käytäntörellevantista tutkimuksesta ja peräänkuulutamme myös open access -julkaisemista yhä lisää.

KIRJALLISUUS

- * Tähdellä merkityt lähteet ovat työyhteisön alustuksissa käsitellyjä artikkeleita (ks. liite).
- *Alho, Sirkka (2020) Kasvatus- ja perheneuvolatyön käännekohtat. Teoksessa Johanna Moilanen, Johanna Annola & Mirja Satka (toim.) *Sosiaalityön käänneet*. Jyväskylä: SoPhi, 170–195.
- *Bergman-Pyykkönen, Marina & Haavisto, Vaula & Karvinen-Niinikoski, Synnöve (2020) Perheasioiden sovittelun historia ja nykytila sosiaalihuollon osana. Teoksessa Johanna Moilanen, Johanna Annola & Mirja Satka (toim.) *Sosiaalityön käänneet*. Jyväskylä: SoPhi, 141–169.
- *Charles, Pajarita & Muentner, Luke & Kjellstrand, Jean (2019) Parenting and incarceration: Perspectives on father-child involvement during re-entry from prison. *Social Service Review* 93 (2), 218–261. <https://doi.org/10.1086/703446>
- *Fadjukoff, Mari & Harrikari, Timo (2020) Epäily lapsen kohdistuneesta rikoksesta – Esilletulo ja ilmoittaminen poliisille. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (1), 42–54.
- Garret, Paul (2018) *Social work and social theory: Making connections*. 2. painos. Bristol: Policy Press.
- *Handulle, Avan & Vassenden, Anders (2021) "The art of kindergarten drop off": How young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to child welfare services. *European Journal of Social Work* 24 (3), 469–480. <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1713053>
- Healy, Karen (2014) *Social work theories in context: Creating frameworks for practice*. 2. painos. Basingstoke: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-1-137-02425-1_11
- *Karjalainen, Karoliina & Hakkarainen, Pekka & Raitasalo, Kirsimarja (2019) Nuorten huumeiden käyttö: Tarkastelussa alaikäiset ja täysi-ikäiset nuoret. *Yhteiskuntapolitiikka* 84 (3), 312–321.
- *Kääriäinen, Aino (2019) Lapsen kuulemisesta kirjoittaminen olosuhdeselvityksissä. *Janus* 27 (4), 379–394. <https://doi.org/10.30668/janus.87983>
- Kolu, Aki (2019) *Sosiaalityön teoreettisuuden ja käytännön yhteensovittaminen*. AGON Pohjoinen Tiede- ja kulttuuri-lehti 2. <http://agon.fi/article/sosiaalityon-teoreettisuuden-ja-kaytannon-yhteensovittaminen/> Luettu 11.5.2022
- *Laurens, Kristin & Islam, Fahrkul & Karjuki, Maina & Harris, Felicity & Chilvers, Marilyn & Butler, Merran & Schofiel, Jill (2020) Reading and numeracy attainment of children reported to child protection services: A population record linkage study controlling for other adversities. *Child abuse and neglect* 101. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104326>
- *Moilanen, Johanna & Kiili, Johanna (2020) Suojeluvonnasta tukihenkilötoimintaan – Lasten ja aikuisten muuttuvat suhteet lastensuojelussa. Teoksessa Johanna Moilanen, Johanna Annola & Mirja Satka (toim.) *Sosiaalityön käänneet*. Jyväskylä: SoPhi, 221–254.
- Mäntysaari, Mikko & Pohjola, Anneli & Pösö, Tarja (toim.) (2009) *Sosiaalityö ja teoria*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- *Münger, Ann-Charlotte & Mattsson, Tina (2020) The needs of the child have been met: Preliminary assessments regarding domestic violence in Swedish child protection services. *Nordic Social Work Research* 10 (2), 100–113. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2018.1526105>
- *Retzer, Ameeta & Kaye, Jane & Gray, Ron (2020) A factorial survey investigating the effect of disclosing parental intellectual disability on risk assessments by children's social workers in child safeguarding scenarios. *British Journal of Social Work* 50 (4), 1185–1200. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz076>
- Satka, Mirja & Julkunen, Ilse & Kääriäinen,

-
- Aino & Poikela & Ritva & Yliruka, Laura & Muurinen, Heidi (toim.) (2016) Käytäntötutkimuksen taito. Helsinki: Heikki Waris -instituutti ja Mathilda Wrede -institutet.
- *Taillieu Tamara L & Brownridge Douglas A & Sareen Jitender & Afifi Tracie O (2016) Childhood emotional maltreatment and mental disorders: Results from a nationally representative adult sample from the United States. *Child Abuse and Neglect* 59 (1). <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.07.005>
- Thorpe, Christopher (2017) *Social theory for social work: Ideas and applications*. Routledge: Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203529638>
- *Vanttaja, Markku & af Ursin, Piia & Järvinen, Tero (2019) Kouluun sitoutumattomien nuorten tausta ja tulevaisuudenodotukset. *Yhteiskuntapolitiikka* 84 (5-6), 491–503.

LIITE

Tehäivänto artikkelia lukissa:

1. Käytä tehävään 1h työaikaa.
2. Lue valitsemasi artikkelit ja tee samalla muistinpunoja alla oleviin kysymyksiin liittyen. Keskeiselle muistinpunoisista parisi kanssa ja kirjataka yhdessä muutamalla sanalla teille heränneet ajatukset tämän asiakirjan alaosan artikkelin numeroon kohdalle. Esitteleä ajatuksianne muille suullisesti seuraavassa hallinnollisessa kokouksessa.
  - a. Mikä kohdat artikkelissa olivat mielestäsi erityisen kiinnostavia?
  - b. Kerrottinko artikkelin tausta-osaosa tai tuloksista jotakin sellaista, joka sai sinut ajattelemaan omaa työäsi tai omia asiakkaikasi (esim. uusia näkökulmia tai tilastotietoja, jotka auttavat suhteuttamaan toimittöden yleisyyttä tai yhteistyä toisiin toimittöihin)? Jos, mitää?
  - c. Millainen muu tieto ko. aiheeseen liittyen sinua hyödyttäisi omassa työässä?

Artikkelin nimi	Lahdi tai artikkelin oimaa	Maa	Tutkimusasetelma	Linkki	Ketää lukevat?	
Suomenkielisiä artikkeleita						
1	Epäily lapsen kohdattimesta rikoksesta – esillelto ja ilmoittaminen poliisille	Yhteis-kunta-poliittika	Suomi	tutkimuskysymykset: Millä rikoksia tehtiin ja kuka tekijänä? Kenelle ja miten epäily rikoksesta heräsi? Kenen kautta poliisi sai tiedon? aineisto: poliisin v. 2017 kirjaamat rikosilmoitukset, jossa asianomistajana 4-5-vuotias lapsi (584 ilmoitusta, kokonaisaineisto) metodologia: määrällinen tutkimus	https://www.w.vpieli.fi/1-2020/	(Fadinokoff & Hartikari, 2020)
2	Koulun sitoutumattomien nuorten tausta ja tulevaisuudolukset	Yhteis-kunta-poliittika	Suomi	tutkimuskysymykset: Millaisia koulun sitoutumisen ryhmiä on? Millen ryhmät eroavat toisistaan liittyen kotitautaan ja saatuun tukeen? Millen ryhmät eroavat toisistaan tulevaisuuden suunnitelmien suhteen, kun em. tekijät on väkötöty? aineisto: sähkönen kysely, johon vastannut 1058 yhdeksännen luokan oppilasta Turun seutukunnan yläkouluista v. 2014 (osa kansainvälistä 11 maan pitkittäistutkimusta) metodologia: määrällinen tutkimus	https://www.w.vpieli.fi/5-6-19/	(Vandata et al., 2019)
3	Nuorten huumeiden Käyttö – Tarkeisuus atakäiset ja äyssi-ikäiset nuoret	Yhteis-kunta-poliittika	Suomi	tutkimuskysymykset: Muutokset kamakoksen käytössä ja asenteissa sekä seksikäytön ja eri aineyhäitelmien yleisyys alakäisten ja äyssi-ikäisten nuorten keskuudessa. aineisto: Eurooppalaisen koululaistutkimuksen Suomen aineisto 1999-2015 (neiljän vuoden välein kysely ko. vuonna 16-vuotta täytävälle, vastaajia kunkin vuonna 3100-5000 nuorta) sekä suomalaisten Päihdetutkimus-kysely (neiljän vuoden välein 18-25-vuotiaat, vastaajia kunkin vuonna 520-550 nuorta) metodologia: määrällinen tutkimus	https://www.w.vpieli.fi/3-2019/	(Karjalaine n et al., 2019)

<p>4 Lapsen kuulemisesta kirjoittaminen olosuhteiden kehityksessä</p>	<p>Janus</p>	<p>Suomi</p>	<p>tutkimuskysymykset: Millä ja miten lapsen kuulemisesta on kirjoitettu? aiheisto: 56 sosiolittomien laatimaa olosuhteiden kehitystä v. 2011 (496 sivua), amiesiona naisia lapsen kuulemisesta kasittelevat kohdat (52 sivua) metodologia: laadullinen tutkimus</p>	<p>https://our.nal.fi/janus/article/view/87983/4</p> <p>(Käätänne n. 2019)</p>
<p>5 Kasvatus- ja perheneuvolaotyön kehittämiskohdat</p>	<p>Sosiaali-työn vuosikirja</p>	<p>Suomi</p>	<p>tutkimuskysymykset: Kasvatus- ja perheneuvolaotyön kehityksen historialliset kehittämiskohdat ja niiden merkitys alan nykyiselle asiantuntijalle aiheisto: laktien valmisteluaineistot, paikalliset historikat, historialliset kuvaukset eri julkaisuissa, kahden pitkäaikaisen johtavan työntekijän haastattelut metodologia: laadullinen historiantutkimus</p>	<p>https://www.yu.fi/handle/1234567/8967826</p> <p>(Alho, 2020)</p>
<p>6 Perheasioiden sovittelun historia ja nykytila sosiaalihuollon osana</p>	<p>Sosiaali-työn vuosikirja</p>	<p>Suomi</p>	<p>tutkimuskysymykset: Miten muutokset tavassa ymmärtää avioliitto ja avioero heijastuvat lausäädännössä? Miten nämä lausäädännön muutokset heijastuvat sovittelun käytännön kehittymiseen? aiheisto: laktien valmisteluaineistoja, laktien soveltamisoppiaita ja oppikirjoja, aiheesta julkaistuja muita dokumetteja ja hallinnollisia ohjeita, alkaisarkitrukturia ja muisteluokkia metodologia: laadullinen historiantutkimus</p>	<p>https://www.yu.fi/handle/1234567/8967826</p> <p>(Bergman-Pyykkönen et al., 2020)</p>
<p>7 Suojeluvahvonnasta tukienkätöittömittaan – lasten ja aikuisten muuttavat suhteet lastensuojelussa</p>	<p>Sosiaali-työn vuosikirja</p>	<p>Suomi</p>	<p>käsitteet Sosiaali-työn vuosikirja 2020: Sosiaali-työn käsitteet</p> <p>tutkimuskysymykset: Lasten ja aikuisten välisen suhteen ymmärtämisen muuttuminen, kun 1960-70-luvulla siirryttiin suojeluvahvonnasta tukienkätöittömittaan. aiheisto: laki- ja asetuslaksat, korniceamieidintöjä, ammatillisten artikkeleja, jyykskyän lastensuojeluajoston pöytäkirjoja, muita alkaislaksatöjeä metodologia: laadullinen historiantutkimus</p>	<p>https://www.yu.fi/handle/1234567/8967826</p> <p>(Moilanen & Kiti, 2020)</p>
<p>8 Englanninkielisiä artikkeleita ”The needs of the child have been met”: preliminary assessments regarding domestic violence in Swedish Child Protections Services</p>	<p>Nordic Social Work Research</p>	<p>Ruotsi</p>	<p>tutkimuskysymykset: Millä perusteilla ei avattu tutkintaa tilanteissa, joissa epäiltiin, että lapsi on kokonut perheväkivaltaa? aiheisto: 116 lastensuojelun työntekijöiden esiarvioitöksiä, joissa epäily ei johdannut tutkintaan metodologia: laadullinen tutkimus</p>	<p>https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20156857X.2018.1526105</p> <p>(Mänger & Mattsson, 2020)</p>

9	"The art of kindergarten drop off": how young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services	European Journal of Social Work	Norja	tutkimuskysymykset: Milen toisen polven somali-maahanmuuttajavanhemmat asoivat kouluun ja päivähoidon henkilökunnan kanssa välittämättä lastensuojelun asiantuntijajoutumisen? aiheisto: etnografinen havainnointiaineisto, 17 koisen polven maahanmuuttajavanhemman kanssa 6-12/2016 Norjassa ja 1-3/2017 Somalianssa. Laskäsi nim. ryhmähaastatteluja ja 32 syvähaastattelua. metodologia: etnografia	https://www.w.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13691457.2020.1713053 (Handulle & Vassen, 2021)
10	A Factorial Survey Investigating the Effect of Distinguishing Parental Intellectual Disability on Risk Assessments by Children's Social Workers in Child Safeguarding Scenarios	The British Journal of Social Work	Iso-Britannia	tutkimuskysymykset: Vanhemman älyllisen kehitysvammanisuuden yhteys sosiaalityöntekijän tekemään riskiarvioon erilaisissa hypoteettisissa lastensuojelutilanteissa. aiheisto: lastensuojelun sosiaalityöntekijöille suunnattu kysely v. 2014, 191 vastaajaa metodologia: määrällinen tutkimus	https://academic.oup.com/bjsw/advance-article/doi/10.1093/bjsw/bz207/6155253/2638249 (Retzer et al., 2020)
11	Childhood emotional maltreatment and mental disorders: Results from a nationally representative adult sample from the United States	Child Abuse & Neglect	Yhdysvallat	tutkimuskysymykset: Tavoitteena tarkastella emotionaalisen kaltoinkohtelun ja laiminlyönnin yhteyksiä muihin lasten kaltoinkohtelun muotoihin, pehmeämpään ja heikkipain psykisiin diagnooseihin. aiheisto: amerikkalainen kansallinen pitkäaikainen kysely v. 2004 ja 2005 (34 653 vastaajaa) metodologia: määrällinen tutkimus	https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213416301442 (Tallieu et al., 2016)
12	Reading and numeracy attainment of children reported to child protection services: A population record linkage study	Child Abuse & Neglect	Australialia	tutkimuskysymykset: Tavoitteena tarkastella lastensuojeluasitakauden yhteyttä alkeoikeuksien lukuaitioon ja matemaattisiin taitoihin (useita muita tekijöitä vakioidu) aiheisto: 56 860 lasta ja heidän vanhempansa, rekisteriaineisto ehi yhdistetty useiden eri toimijoiden rekistereitä, joissa kussakin joiain tietoja em. henkilöistä metodologia: määrällinen tutkimus	linkki (Laurens et al., 2020)
13	Parenting and Incarceration: Perspectives on Father-Child Involvement during Reentry from Prison	Social Service Review	Yhdysvallat	tutkimuskysymykset: Kuinka vankeus muoovaa vanhemmuutta ja vankeutta tai tukee vanhemman ja lapsen välistä suhdetta? aiheisto: viimeisen vuoden aikana vankilasta vapautuneiden 0-12-vuotiaiden lasten isien haastattelut (19 haastateltavaa) metodologia: laadullinen tutkimus	https://www.journals.uchicago.edu/doi/doi/full/10.1086/7034467.mobi (Charles et al., 2019)